

Opće primjedbe - uvodno

Hrvatska komora arhitekata osnovana je temeljem Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji (danas Zakon o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje) te je krovna stručna organizacija koja čuva ugled arhitektonske struke i s time povezane struke prostornih planera, prati i proučava odnose i pojave koji su od interesa za kvalitetu izgrađenog okoliša te inicira donošenje propisa i daje stručna mišljenja na propise iz područja arhitekture, prostornog uređenja i gradnje u proceduri donošenja tih propisa.

Hrvatska komora arhitekata najoštrije se protivi predloženim izmjenama Zakona o prostornom uređenju za koje je Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine dana 16. studenoga 2022. preko središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanje s javnošću objavilo skraćeno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u trajanju od 15 dana.

_ Problematika opravdanosti donošenja izmjena i dopuna Zakona u hitnom postupku

Prema Planu zakonodavnih aktivnosti koji je donesen na sjednici Vlade RH u prosincu 2020. godine provođenje savjetovanja s javnošću za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju planirano je u trećem tromjesečju 2021. godine. Nakon nikad obrazloženog kašnjenja donošenje izmjena i dopuna Zakona sada se isto predlaže po hitnom postupku s obrazloženjem da je hitnost opravdana iz osobito opravdanih razloga. Navodi se da hitnost proizlazi iz činjenice da će se Nacionalnim planom oporavka i otpornosti (NPOO) kroz digitalizaciju provesti povezivanje temeljnih registara i baza podataka uspostavom središnjeg sustava interoperabilnosti te uspostava preduvjeta za ubrzani razvoj e-usluga na temelju dostupnih podataka. Nadalje, navodi se da je radi provedbe navedene komponente NPOO-a te provedbe Zaključka Vlade Republike Hrvatske u vezi s poticanjem ulaganja u solarne elektrane s ciljem jačanja energetske samodostatnosti Republike Hrvatske i poticanja ulaganja u obnovljive izvore energije potrebno donijeti ovaj Zakon po hitnom postupku.

Uvidom u predmetnu komponentu NPOO-a razvidno je da je razdoblje provedbe svih predviđenih komponenti za realizaciju ove investicije predviđeno od 6./2021. – 2./2026. Nadalje, Zaključkom Vlade Republike Hrvatske u vezi s poticanjem ulaganja u solarne elektrane cilja se na ubrzanje i olakšanje realizacija investicija u sunčane elektrane ali Zaključkom nije propisan nikakav skori rok koji bi trebalo ispoštovati. Stoga smatramo kako predviđeni rokovi provedbe iz NPOO-a niti Zaključak Vlade ne predstavljaju osobito opravdane razloge zbog kojih se ove izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju ne bi trebale donijeti u redovnom postupku.

_ Problematika opsega izmjena Zakona u hitnom postupku

Pored razloga koji su navedeni u obrazloženju hitnosti postupka (digitalna tranzicija i solarne elektrane), ovim se izmjenama i dopunama Zakona predlažu i izmjene i dopune zakona koje nemaju veze s navedenim razlozima. Zakonom se tako predviđa mijenjanje odredbi vezanih na mogućnost gradnje geotermalnih bušotina, građevina za pružanje palijativne skrbi, građevina posjetiteljske infrastrukture, eksploataciju peloida, gradnju u prostoru ograničenja, planiranje morskog područja, mogućnost suštinske izmjene karaktera Državnog plana prostornog razvoja (DPPR-a) omogućavanjem donošenja "po pojedinačnim cjelinama ili podcjelinama", opsezi izrade DPPR-a, PPŽ-a, PPGZ-a, PPUG/O-a, UPU-a državnog i županijskog značaja, visina plaća djelatnika Ministarstva, iniciranje izrade PPŽ-a, razlozi ponavljanja javne rasprave, opseg provjere usklađenosti prostornih planova kroz mišljenja županijskih zavoda, nadležnost donošenja DPPR-a, provedba zahvata istraživanja ugljikovodika i geotermalne vode kao i zahvata skladištenja ugljikovodika te mogućnost gradnje energetskih transportnih sustava i uvođenja drugih goriva neovisno o njihovoj snazi, ukidanje teške povrede službene dužnosti službene osobe koja je izdala dozvolu uvjetima za provedbu zahvata u prostoru, postupanja u slučaju protivnosti u okviru prostornog plana, opseg izdavanja lokacijske dozvole, sastavni dijelovi zahtjeva za izdavanje lokacijske dozvole, dokaz pravnog interesa za izdavanje lokacijske dozvole, sastavni dio idejnog projekta za lokacijsku dozvolu, postupak utvrđivanja posebnih uvjeta odnosno uvjeta priključenja te isto kada lokacijsku dozvolu izdaje Ministarstvo, važenje lokacijskih uvjeta u slučaju promjena koordinata lomnih točaka izrađenih u GML formatu, važenje lokacijske dozvole, potvrda parcelacijskog elaborata, mogućnost izmjena i/ili dopuna PPŽ-a na način da se njime s detaljnošću neposredne provedbe planiraju i zahvati u prostoru i građevine infrastrukturne namjene državnog i županijskog značaja, mogućnost izmjena i/ili dopuna PPUG/O-a na način da propisuje uvjete provedbe zahvata u prostoru i građevina državnog i županijskog značaja preuzimajući planska rješenja iz važećeg PPŽ-a, PPŽ kao temelj za izdavanje akta za provedbu prostornog plana za zahvate u prostoru linijske infrastrukture državnog značaja do donošenja DPPR-a.

Smatramo kako navedene teme zahtijevaju ozbiljnu stručnu i širu javnu raspravu koja nije moguća u predloženoj proceduri donošenja izmjena i dopuna Zakona po hitnom postupku.

_ Problematika donošenja važnih izmjena i dopuna zakona bez uključivanja stručne javnosti

Zakonom o prostornom uređenju, koji je stupio na snagu 2014. godine, predloženo je uvođenje novog sustava prostornog uređenja u Hrvatskoj temeljenog na novoj generaciji prostornih planova. Za ostvarenje navedenog je do travnja 2014. godine trebalo donijeti novi pravilnik o standardu prostornih planova, a do 2016. godine

trebalo je donijeti novi Državni plan prostornog razvoja. Ni jedan ni drugi dokument nisu doneseni na što je Hrvatska komora arhitekata opetovano upozoravala. Uzimajući u obzir nezadovoljavajuće stanje u zakonodavnom području prostornog uređenja i gradnje Hrvatska komora arhitekata se aktivno uključila u predlaganje izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative te je u srpnju 2021. i službeno nadležnom Ministarstvu predala Teze za izmjenu zakonodavnog okvira iz područja prostornog uređenja i gradnje. Nažalost, navedeno nije rezultiralo otvaranjem dijaloga s nadležnim Ministarstvom. Naši opetovani pozivi za formiranje šire stručne radne skupine za izmjenu zakonodavnog okvira iz područja prostornog uređenja i gradnje odbijani su bez jasnog obrazloženja. Navodimo kako ovo nije bio izolirani slučaj ignoriranja stručne javnosti. Članovi Savjeta za prostorni razvoj Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine u listopadu 2022. godine dali su ostavke kojom prilikom su kao razloge naveli loše stanje u prostoru, nagomilane probleme u Hrvatskoj oko prostornog planiranja i nekvalitetnih zakona koji se na njega odnose. Osobito su naglasili slabu komunikaciju s Ministarstvom te činjenicu da im nije bio dopušten uvid u nacрте izmjena i dopuna zakona i provođenje stručne rasprave.

_ Problematika donošenja važnih izmjena i dopuna zakona unatoč glasnom protivljenju stručne javnosti

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona predviđa se uvođenje novog sustava prostornog uređenja izradom "planova nove generacije" odnosno provođenjem postupka "transformacije" postojećih prostornih planova. Zastarjelost postojećeg Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova, koji datira iz 1998. godine s jednim većim izmjenama iz 2004. godine, prepoznata je kao jedan od većih problema u postupcima izrade prostornih planova što je i navedeno u Tezama Hrvatske komore arhitekata za izmjenu zakonodavnog okvira iz područja prostornog planiranja i gradnje. I zakonodavac je prepoznao nužnost izrade nove generacije prostornih planova te je Zakonom o prostornom uređenju kojega je Hrvatski sabor usvojio 2013. godine propisao obvezu donošenja novog Pravilnika o standardu prostornih planova. Odlukom od 14. rujna 2017. godine tadašnjeg Ministra graditeljstva i prostornoga uređenja osnovana je Stručna radna skupina (SRS) za koordinaciju i praćenje normativnih i operativnih aktivnosti vezanih za izradu nacрта Pravilnika o prostornim planovima. Hrvatska komora arhitekata imala je dvije predstavnice u navedenom SRS-u što je omogućavalo praćenje izrade nacрта novog pravilnika o standardu prostornih planova. Zadnja sjednica SRS-a održana je 10. srpnja 2020. godine. U međuvremenu su se u Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine provodila testiranja navedenog nacрта Pravilnika, međutim bez mogućnosti sudjelovanja predstavnika stručnih institucija i udruga. Članovi Hrvatske komore arhitekata imali su ozbiljne primjedbe na prijedlog navedenog Pravilnika. U svibnju 2022. godine održana je i tematska sjednica Odbora za urbanizam Hrvatske komore arhitekata posvećenu

Pravilniku o standardu prostornih planova na kojoj je predstavnicima Ministarstva izražena zabrinutost oko načina vođenja procesa i neuključivanja stavova stručnjaka. Postupak "digitalizacije" koji se pokreće izmjenama ovoga Zakona počiva na primjeni navedenog Pravilnika, koji nije stavljen na javno savjetovanje niti je postojala mogućnost stručne rasprave o istome. Bez uvida u navedeni Pravilnik nemoguće je procijeniti efekt predloženih izmjena Zakona. Imajući u vidu da bi obrazloženje konačnog prijedloga izmjena i dopuna Zakona moralo sadržavati sve okolnosti od važnosti za pitanja koja se uređuju zakonom neophodno je istovremeno dostaviti na uvid i Pravilnik iz članka 56. stavka 3. Zakona - koji je ključan za postupak digitalizacije i transformacije prostornih planova koji se uvode ovim predloženim izmjenama Zakona - kako bi se mogla procijeniti opravdanost i eventualna korist predloženih izmjena.